

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/259/2021
Identifikačné číslo spisu: 8117212359
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8117212359.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú S. D., nar. XX. Q. XXXX, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, dieťaťa matky S. D., bývajúcej v W. J., B. U. 1, I. republika, zastúpenej JUDr. Ľubou Berezňaninovou, advokátkou so sídlom v Prešove, Hlavná 45, a otca P. H., bývajúceho v B. č. XXX, o zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 27P/115/2017, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. júla 2020 sp. zn. 12CoP/1/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom z 25. februára 2019 č. k. 27P/115/2017-120 Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) znížil výživné zo strany otca na mal. S. zo sumy 200 € na sumu 100 € mesačne, a to počnúc právoplatnosťou rozsudku k rukám matky, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

1.1. Mal za preukázané, že výška výživného bola posledným rozhodnutím súdu určená na základe rodičovskej dohody vo výške 200 € mesačne. Otec bol v tom čase nezamestnaný, ale aktívne sa venoval hudbe. Uvádzal, že hral v dvoch hudobných kapelách a jeho príjem bol mesačne 1.000 až 2.000 €. V súčasnosti má otec zhoršený zdravotný stav, je zamestnaný s mesačným príjmom 500 €, žije v prenajatom byte. K zmene pomerov došlo aj na strane maloletej a matky. V čase pôvodného rozhodnutia bola matka s maloletou na rodičovskej dovolenke s príjmom 222,70 € mesačne, pričom bývala v podnájme. V súčasnosti býva matka spolu s maloletou dcérou v I. Y., je vydatá a jej mesačný príjem je vo výške 844 €.

2. Na odvolanie matky Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 21. júla 2020 sp. zn. 12CoP/1/2019 potvrdil prvostupňový rozsudok a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V podstatnom uviedol, že pre rozhodnutie v preskúmvanej veci je zo strany pomerov matky relevantné, že naproti stavu v rokoch 2014 a 2015 už nie je viac na rodičovskej dovolenke, v dôsledku čoho zároveň odpadol objektívne existujúci dôvod dosahovať príjem zo závislej činnosti. K zmene životnej úrovne došlo predovšetkým na strane otca. Je zrejmé, že v čase schválenia rodičovskej dohody v roku 2014 bol nezamestnaný, priznal však dosahovanie príjmov z činnosti hudobníka, pohybujúcich sa v rozmedzí 1.000 - 2.000 € mesačne. V súčasnosti je otec zamestnaný ako skladník, dosahuje príjem 520 € mesačne. Má zhoršený zdravotný stav, vyžadujúci si operáciu kolena a práceneschopnosť. Okrem toho otec deklaroval súdu problémy a viaceré vážne nádorové ochorenia. Matkou uvádzaný príjem otca z umeleckej činnosti v konaní preukázaný nebol. Odvolací súd oprel svoje tvrdenia o nepriaznivej životnej situácii otca aj vyjadrením ustanoveného opatrovníka. Ten vykonal šetrenia v domácnosti otca, na ich základe skonštatoval, že už dlhodobejšie nie je v možnostiach otca platiť výživné vo výške 200 €. Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že uznesením prvostupňového súdu z 15. marca 2018 bol na majetok dlžníka vyhlásený konkurz. Správca konkurznej podstaty ku dňu 13. augusta 2018 nezistil žiaden majetok otca, ktorý by mohol podliehať speňaženiu.

2.2. Ďalej uviedol, že v čase rozhodovania súdu prvej inštancie bola maloletá Karolína vo veku 6 rokov, zariadenie školskej dochádzky zatiaľ nenavštevovala. Je prirodzené, že maloletá sa prirodzene vyvíja, kladie zvýšenie požiadavky na stravné, ošatenie, obuv či hygienické potreby. Matka vyčíslila pravidelné mesačné výdavky maloletej na sumu 950 €, túto však odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie považuje za neprimeranú. Veľkú časť výdavkov predstavuje oblečenie, záľuby maloletej, bývanie, kultúra, sporenie a pod. Odvolací súd v tejto súvislosti uvádza, že otec zo svojho príjmu dokáže zabezpečiť si bývanie a po uhradení aj zníženého výživného len sotva základné životné potreby. Detské televízne kanály, kultúra, šport a podobne sú jednoznačne v prospech maloletej, nezodpovedá to však aktuálnym možnostiam otca. Ak matka namieta zníženie výživného neporovnateľne vyššími nákladmi v I. v porovnaní so W., je potrebné uviesť, že bolo to práve jej rozhodnutie, ktorým tento stav založila. Dobrovoľne sa s manželom presťahovala do I., je preto jej zodpovednosťou znášať tieto zvýšené náklady. Zrejme významne vypomáha matke s jej nákladmi jej manžel, uviedol odvolací súd.

2.3. Vo vzťahu k odvolacej námietke matky, že súd prvej inštancie nezohľadnil nástup maloletej na povinnú školskú dochádzku, je potrebné zohľadniť stav v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. Pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia a v súlade s týmto stavom súd prvej inštancie rozhodol. Súčasne, odvolací súd je v zmysle ust. 383 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie. Potvrdenie o školskej dochádzke maloletej v odvolacom konaní predložené nebolo, matka nepriblížila súdu ani existenciu zvýšených výdavkov, s touto dochádzkou spojených.

2.4. Odvolací súd uzavrel, že pomery na strane účastníkov konania sa zmenili do takej miery, že návrh na zníženie výživného možno považovať za dôvodný. Odôvodnené potreby maloletej vzrástli, rovnako tak sa však zvýšila životná úroveň matky. Naproti tomu, otec sa v súčasnosti nachádza v ťaživej životnej situácii, nie je v jeho možnostiach, schopnostiach a majetkových pomeroch podieľať sa na výžive maloletej doposiaľ určenou sumou výživného. Iný príjem, než dosahuje otec zo závislej činnosti, v konaní zistený nebol; ak sa však v budúcnosti preukáže opak, vyživovaciu povinnosť otca možno opätovne zvýšiť, a to za určitých okolností aj spätne, v dôsledku čoho bude otec povinný zameškané výživné zaplatiť.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala matka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP. Navrhla, aby dovolací súd napadnuté odvolacie rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Na odôvodnenie vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP uviedla, že odvolacie rozhodnutie (najmä výrok I.) vychádza z takých skutočností, ktoré neboli pred nižšími súdmi preukázané a ani účastníkmi tvrdené. V tejto súvislosti namietala nedostatočne zistený skutkový stav. Ďalej uviedla, že v danej veci dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích dôvodov vymedzených dovolateľkou. Namietala spôsob, akým odvolací súd dospel k priemernému zárobku v I. a nesúhlasila s viacerými tvrdeniami odvolacieho súdu. Uviedla, že vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka nie je nijako dotknutá jeho povinnosť platiť výživné na maloleté dieťa, že zníženie výživného na 100 € je neprimerané. Nesúhlasila ani s uvádzaným materiálom vymedzujúcim pokles miery osobnej starostlivosti vzhľadom na vek dieťaťa, ani s odporúčaním ministerstva spravodlivosti ČR z roku 2010, ako ani s uvádzanými okolnosťami a dôsledkami jej odchodu do Talianska.

4. Kolízny opatrovník ani otec sa k dovolaniu matky nevyjadrili.

5. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci upravenej v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu pre dovolanie podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania otca bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

8. Prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje matka z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie dovolacieho súdu, že k tvrdenej procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť dovolacej argumentácie matky o vade zmätočnosti.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, resp. rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Nesprávnym procesným postupom sa rozumie faktická činnosť alebo nečinnosť súdu (procedúra prejednávania veci, resp. to, ako súd viedol konanie), ktorá predchádza vydaniu konečného rozhodnutia a účastníkovi konania (strane sporu) znemožňuje realizáciu jeho procesných oprávnení a marí mu možnosť jeho aktívnej účasti na konaní (R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017, 8Cdo/85/2018). Keďže postupom súdu nie je samo rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť návrhu alebo žaloby (1Cdo/228/2017, 2Cdo/220/2017, 3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 5Cdo/45/2018, 7Cdo/35/2018, 8Cdo/56/2017), nie je ním ani časť rozhodnutia - odôvodnenie (obsah, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1Cdo/18/2018, 2Cdo/39/2018, 3Cdo/173/2017, 7Cdo/150/2017, 8Cdo/49/2017). Tieto právne náhľady najvyššieho súdu považuje za ústavne udržateľné aj Ústavný súd Slovenskej republiky (I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018).

11. Obsah dovolania (č. I. 7 CMP a § 124 ods. 1 CSP) naznačuje, že dovolateľka namieta nedostatky v odôvodnení napadnutého rozsudku vedúce podľa nej až k nepreskúmateľnosti. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) ale zastávala názor, že vada spočívajúca v nepreskúmateľnosti

rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (nie zmätočnosť) zotrvalo aj stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.". Toto stanovisko je naďalej aktuálne (1Cdo/228/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/92/2018, 4Cdo/59/2017, 5Cdo/45/2018, 7Cdo/141/2017, 8Cdo/49/2017).

12. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie.

12.1. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

12.2. V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (vo výroku o znížení výživného na maloletú Karolínu) ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Z odôvodnení rozhodnutí týchto súdov, chápaných v ich organickej jednotke ako celok (I. ÚS 259/2018), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil.

12.3. Najvyšší súd vzhľadom na to dospel k záveru, že skutkové alebo právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 220 ods. 2 CSP). Obsah spisu neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

13. So zreteľom na dovolaciu argumentáciu matky, obsahom (§ 124 ods. 1 CSP) ktorej je, že súdy rozhodli bez náležitého zistenia skutočného stavu, že vychádzali z takých skutočností, ktoré neboli pred nižšími súdmi preukázané a ani účastníkmi tvrdené, resp. že nesprávne vyhodnotili niektoré dôkazy (bod 3), dovolací súd uvádza, že nedostatočné zistenie skutkového (skutočného) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Ústavný súd nedospel k záveru o ústavnoprávnej neutržateľnosti tohto názoru najvyššieho súdu (II. ÚS 465/2017).

14. Pre prípad, že dovolateľka vyvodzuje prípustnosť ňou podaného dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie (napríklad v otázke predpokladov pre určenie/zníženie výživného na maloleté dieťa), dovolací súd uvádza, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018). Iba pre úplnosť dovolací súd dodáva, že pokiaľ dovolateľka poukazovala na skutočnosť, že dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania (§ 77 CMP), znamená to, že dovolací súd nie je viazaný (iba) tzv. kvantitatívnou stránkou, t. j. súd rozhodujúci o dovolaní môže prejednať aj výrok, prípadne jeho časť (ak bol napadnutý len jeden výrok čiastočne), ktorý nebol dovolaním napadnutý.

15. V súvislosti s vyššie uvedeným dovolací súd pripomína konštatovanie ústavného súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti

znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (IV. ÚS 196/2014 a tiež IV. ÚS 279/2018).

16. Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v danom prípade prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

17. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

18. Vzhľadom na to, že dovolanie matky nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, najvyšší súd ho ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

19. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.